

30. 9. 2013

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K otázce věcné příslušnosti soudu v podnikatelských sporech o peněžité plnění

Po letech trvajícím rozporu v rozhodovací praxi obou vrchních soudů v otázce věcné příslušnosti soudu dle ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bod 6. občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“), kdy neexistovala shoda v otázce tak zásadní, jako zda je pro žalovanou věc mezi podnikateli v prvním stupni věcně příslušný okresní nebo krajský soud, se na základě nejnovějších soudních rozhodnutí zdá, že se Vrchní soud v Olomouci vzdal svého dosavadního výkladu a přiklonil se k názoru Vrchního soudu v Praze.

HERMANEK CERNY

Právní úprava

Ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bod 6. o.s.ř. se týká věcné příslušnosti soudů ve sporech mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti a stanoví pro ně pravidlo, že spory o peněžité plnění rozhodují jako soudy prvního stupně okresní soudy, jestliže částka požadovaná žalobcem nepřevyšuje 100 000 Kč.

Výklad výše uvedeného ustanovení je nepochybný v případě jednotlivých samostatných nároků uplatněných v samostatných žalobách. Jak je však zřejmé z dlouholetého výkladového sporu obou vrchních soudů, problém při určení příslušnosti soudu nastává v případech, kdy se žalobce rozhodne uplatnit v jedné žalobě několik právně samostatných nároků, které však vycházejí ze stejného skutkového základu. V takovém případě je pro posouzení, zda hodnota sporu převyšuje 100 000 Kč či nikoli, předmětem výkladu otázka, zda se jako částka požadovaná žalobcem posuzuje každý tvrzený nárok samostatně nebo všechny uplatněné nároky dohromady.

Typickým příkladem je situace, kdy je mezi dvěma podnikateli rozvinutá praxe dodávat si zboží na základě jednotlivých objednávek. Jednotlivé objednávky a navazující plnění tak z právního hlediska představují samostatné kupní smlouvy, přičemž hodnota jejich plnění je zpravidla různá. Z pohledu žalobce i soudu je v takovém případě nevhodné uplatňovat případné nároky z takovýchto smluv v rámci samostatných řízení a z tohoto důvodu je z hlediska žalobce vhodné uplatnit všechny nároky jednou žalobou. (Obdobný názor na princip hospodárnosti řízení zastává i Ústavní soud ČR ve svých rozhodnutích sp. zn. II.ÚS 2013/10 ze dne 8. září 2011 či sp. zn. ÚS 2930/09 ze dne 21. ledna 2010).

V průběhu roku 2011 se k otázce věcné příslušnosti soudu v případě uplatnění několika právně samostatných nároků v jedné žalobě opakovaně vyjádřily oba vrchní soudy, nicméně jejich výklady byly zcela protichůdné. Odlišný právní názor vrchních soudů ve svém důsledku vedl k tomu, že v dané otázce fakticky platilo jiné procesní právo v Čechách a jiné na Moravě a ve Slezsku. Rozdílnému přístupu se následně přizpůsobil procesní postup žalobců a jejich právních zástupců, kteří pro spory zahájené v územním obvodu toho kterého vrchního soudu museli volit postup konformní s jeho výkladem.

Dosavadní stanoviska vrchních soudů

Právní názor Vrchního soudu v Praze

Vrchní soud v Praze ve svém usnesení sp. zn. Ncp 2505/2010 ze dne 18. listopadu 2010[1] rozhodl, že „Je-li v jedné žalobě uplatněno několik nároků na zaplacení peněžitého plnění se samostatným skutkovým základem, pak soud zkoumá podmínku věcné příslušnosti u každého takového nároku zvlášť, celková výše součtu jednotlivých žalobou požadovaných peněžitých plnění nemá z hlediska aplikace ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bodu 6 o. s. ř. význam. [....]

[....] Celková výše v žalobě požadovaného peněžitého plnění proto sama o sobě není a ani být nemůže hlediskem určujícím pro vymezení věcné příslušnosti okresních a krajských soudů, jmenovitě ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bodu 6. Jestliže žalobce v dané věci uplatnil několik nároků na zaplacení peněžité částky se samostatným skutkovým základem, pak je nezbytné zkoumat podmínku věcné příslušnosti u každého takto uplatněného nároku zvlášť. Jak při spojení věcí rozhodnutím soudu podle 112 odst. 1 o. s. ř., tak při „spojení věcí procesním úkonem účastníka“, tedy v žalobě, musí být splněny procesní podmínky umožňující společné projednání všech jednotlivých věcí (nároků). Jednou z těchto podmínek je, aby ohledně každého z těchto nároků se samostatným skutkovým základem byla dána věcná příslušnost okresního anebo krajského soudu. Kdyby např. nebyla dána věcná příslušnost okresního soudu ohledně jednoho nebo více nároků (věcí) uplatněných v jediné žalobě, tak je tento soud povinen uvedenou věc (věci) nejprve vyloučit postupem podle § 112 odst. 2 o. s. ř. a poté ji předložit příslušnému vrchnímu soudu podle § 104a odst. 2 o. s. ř. [....]

[....] Tím má být též řečeno, že kumulace nároků v žalobě nemůže sloužit k obcházení pravidel věcné příslušnosti soudu např. potud, že žalobce by spojením jednotlivých nároků se samostatným skutkovým základem do jedné žaloby dosáhl projednání a rozhodnutí věci krajským soudem, ačkoliv žádná z těchto jednotlivých věcí by do věcné příslušnosti krajského soudu nenáležela. [....] Platí proto, že k projednání a rozhodnutí dané věci [pozn. aut.: za situace, kdy celková částka požadovaná žalobcem v součtu jednotlivých nároků přesahuje částku 100 000 Kč] jsou v prvním stupni **věcně příslušné okresní soudy.**“

Dosavadní právní názor Vrchního soudu v Olomouci

Vrchní soud v Olomouci až do nedávné doby zastával názor vyjádřený v usnesení sp. zn. Ncp 945/2010 ze dne 21. září 2010, kde rozhodl, že: „Při rozhodnutí o věcné příslušnosti soudů je třeba i při kumulaci předmětů řízení zohlednit pouze celkovou hodnotu sporu požadovanou žalobcem, jde-li o věci spolu skutkově souvisící, posuzované na stejném právním podkladě, a pokud nejde o věci, jejichž předměty lze podřadit pod různá hlediska vymezená v ustanovení § 9 a § 9a o.s.ř. v takovém případě se nezohlední výše dílčích uplatněných nároků. [....].“

Svůj názor Vrchní soud v Olomouci dále rozvedl v usnesení sp. zn. Ncp 962/2011 ze dne 30. srpna 2011, kde rozhodl, že: „Pro posouzení věcné příslušnosti soudu podle ustanovení § 9 odst. 3, písm. r), bod 6. o.s.ř. je rozhodující výše částky požadované žalobcem, a to i tehdy, je-li předmětem žaloby více nároků z obchodních vztahů mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, neuvedených v písm. a) - p) uvedeného ustanovení, včetně sporů o náhradu škody a o vydání bezdůvodného obohacení. [....]

[....] Soudu rozhodujícímu o věcné příslušnosti jsou známé závěry usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. listopadu 2010, sp. zn. Ncp 2505/2010. [....] Právní názor Vrchního soudu v Praze Vrchní soud v Olomouci nesdílí. [....]

[....] Soud, jemuž byla věc předložena k rozhodnutí o věcné příslušnosti, proto dospěl k závěru, že k

projednání této věci v prvním stupni jsou věcně příslušné krajské soudy.“

Nový právní názor Vrchního soudu v Olomouci

Posun směrem ke sjednocení právních názorů obou vrchních soudů jsme v naší praxi zaznamenali v podobě usnesení Vrchního soudu v Olomouci č.j. Ncp 860/2013-172 ze dne 6. srpna 2013, ve kterém se tamní vrchní soud zcela vzdal svého dosavadního výkladu a nově jej přizpůsobil právnímu názoru Vrchního soudu v Praze. V odůvodnění konkrétně uvedl: *„Vrchní soud v Olomouci z důvodu zachování jednotnosti rozhodovací praxe soudů přejal stanovisko vyjádřené v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18.11.2010, č.j. Ncp 2505/2010-14, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, a ačkoliv dříve zastával názor odlišný, dále již bude postupovat v jeho intencích. To znamená, že je-li v jedné žalobě uplatněno několik nároků na zaplacení peněžitého plnění se samostatným skutkovým základem, pak soud zkoumá podmínku věcné příslušnosti u každého takového nároku zvlášť. Celková výše součtu jednotlivých žalobou požadovaných peněžitých plnění nemá z hlediska aplikace ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bodu 6. o.s.ř. význam.“*

Závěr

Z odůvodnění posledně citovaného usnesení Vrchního soudu v Olomouci lze soudit, že se jedná o trvalou změnu v rozhodování tamního soudu (i přesto, že Vrchní soud v Olomouci důvody změny svého názoru nijak nerozebírá).

Co ale tato změna přináší právní praxi? Po letech nejistoty v rozhodovací praxi soudů v otázce věcné příslušnosti u sporů mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti lze jistě hodnotit kladně dosažení shody, v souladu se základní zásadou jednoty právního řádu. Převážil názor kladoucí důraz na právo na zákonného soudce, díky němuž nelze obcházet příslušný okresní soud kumulací žalobních nároků s cílem dosáhnout projednání a rozhodnutí věci soudem krajským.

Takový názor je však na úkor zásady procesní ekonomie, jak byla opakovaně zdůrazněna Ústavním soudem v souvislosti s problematikou nařizování exekuce (viz výše zmíněná rozhodnutí ÚS). V případě plurality nároků žalobce, tj. pokud některé částky (nároky) požadované žalobcem v daném případě převyšují 100 000 Kč a jiné nikoli, povede aktuální výklad k tříštění uplatňovaných nároků do samostatných žalob, u probíhajících řízení pak k vylučování nároků, které podmínku věcné příslušnosti u daného soudu nesplní, k samostatnému řízení, což ve svém důsledku povede k navýšení nákladů řízení jak na straně soudů, tak i účastníků a zpravidla k navýšení konečných nákladů povinného.

Otázkou tak zůstává, jak se k novému jednotnému výkladu ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bod 6. o.s.ř. postaví Ústavní soud, bude-li mít tuto možnost, a zda se v takovém případě přidrží své dosavadní judikatury.

Mgr. Martin Šlechta,
advokát

Martin Smička

[Heřmánek & Černý advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Dřevná 382/2
128 00 Praha 2

Tel.: +420 222 518 245
e-mail: office@hlegal.cz

[1] Uveřejněné pod číslem 66/2011 - Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR, dostupné na www.nsoud.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)